O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI

BUXORO
DAVLAT
1930 UNIVERSITETI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI

IQTIDORLI TALABALAR, MAGISTRANTLAR, TAYANCH
DOKTORANTLAR VA DOKTORANTLARNING

TAFAKKUR VA TALQIN

MAVZUSIDARESPUBLIKA MIQYOSIDAGI ILMIY-AMALIY ANJUMAN TO'PLAMI

Бухоро-2021

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OY VA O‘RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

MAGISTRATURA BO'LIMI

IQTIDORLI TALABALAR, MAGISTRANTLAR, TAYANCH DOKTORANTLAR VA DOKTORANTLARNING

TAFAKKUR VA TALQIN

mavzusida

Respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy

anjuman to'plami

2021 yil. 27-may

Tahrir hay'ati:

O.X.Xamidov	- Iqtisodiyot fanlari doktori, professor
M.I.Daminov	- Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent
O.S. Qahhorov	- Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (DSc), dotsent
S.Q. Qaxxorov	- Pedagogika fanlari doktori, professor
D.R. Djurayev	- Fizika-matematika fanlari doktori, professor
A.A. Turayev	- Fizika-matematika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
M.Y. Ergashov	- Kimyo fanlari nomzodi, professor
B.N.Navro'z-zoda	- Iqtisodiyot fanlari doktori, professor
SH.A. Hayitov	- Tarix fanlari doktori, professor
D.S. O'rayeva	- Filologiya fanlari doktori, professor
S. Bo'riyev	- Biologiya fanlari doktori, professor
SH.R.Barotov	- Psixologiya fanlari doktori, professor
SH.SH.Olimov	- Pedagogika fanlari doktori, professor
A.R.Hamroyev	- Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

Mas'ul muharrir:

***A.A. Turayev** – magistratura bo'limi boshlig'i f.-m.f.f.d., (PhD) dotsent*

Musahhih:

***T.Sh.Ergashev** – ta'lim sifatini nazorat qilish bo'limi bosh mutaxassisi*

***D.Rahmatova** – magistratura bo'limi uslubshunosi*

***B.A.Hikmatov** – magistrant*

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 24-yanvardagi Oliy majlisga yo'llagan murojatnomasi va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining 2020 yil 7- fevraldagi 56-F-son farmoyishiga hamda Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2021 yil 4-maydagi № 3/19-04/05-26 son xatiga asosan ushbu Respublika ilmiy-amaliy anjuman tashkil etildi. To'plamda iqtidorli talabalar, magistrantlar, tayanch doktorantlar va doktorantlarning ilmiy izlanishlari, tajriba almashish, sohalarda amalga oshirilayotgan ishlarni tahlil qilish va bu boradagi takliflarni ishlab chiqish bo'yicha ilmiy-amaliy va uslubiy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Mazkur to'plamga kiritilgan maqolalar va tezislarning mazmuni, statistik ma'lumotlar hamda bildirilgan fikr va mulohazalarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

Литературы.

1. Приказ Министерства высшего и среднего специального образования Республики Узбекистан № 448 от 4 ноября 2015 года «Об организации реализации инновационного сотрудничества в сфере высшего образования, науки и промышленности» № 478. - Ташкент, 12 ноября 2015 г. Источник: www.lex.uz.
2. Мирзиёев Ш.М. Послание Президента Республики Узбекистан Шавката Мирзиёева Олий Мажлису. 24 января 2020. Источник: http: press-servis.uz
3. Ergashev Tolqin Shokirovich (2020) MANAGING THE CONCEPT OF KNOWLEDGEBASED ECONOMY AND LIFELONG LEARNING IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION . Journal of Critical Reviews, 7 (15), 2426-2433. doi:10.31838/jcr.07.15.323
4. Высшее образование: (словарь - справочник) / Сос: М.Х. Саидов, Л. Перегудов, З.Т. Тохиров; акад. Под редакцией С.С. Гулямова. - Т .: Финансы, 2003. - Страницы 120, 288-289, 352-353.
5. Бегалов Б.А., Жуковская И.Е. Высшие учебные заведения в формировании национальной инновационной системы страны // Экономика и инновационные технологии. - 2012. - 4. - 9 стр.

TIBBIY REKLAMALARDA ADRESATGA TA'SIR ETISH USULLARI

D.R. Sobirova

Buxoro davlat universiteti

Annotatsiya. Ushbu maqolada tibbiyotga oid reklamalarda adresatga ta'sir etishning bir qancha usullari mavjudligi xususida so'z boradi. Keltirilgan har bir usul ommaviy axborot vositalari orqali e'lon qilinayotgan tibbiy reklama matnlari misolida izohlanadi.

Kalit so'zlar: tibbiy reklama, adresat, ta'sir, ro'yxatlash usuli, kontrast, sukut, rang.

Lingvopragmatik nuqtayi nazardan tibbiy reklamalarda tibbiy bo'lmagan reklamalardagi kabi adresatga ta'sir ko'rsatishning o'xshash usullari mavjud bo'lishi bilan bir qatorda faqatgina tibbiy reklamalar uchungina xos bo'lgan ta'sirning o'ziga xos usullari ham bor. Bu usullar sirasiga quyidagilarni kiritish mumkin: a) muayyan kasallik belgilarining barcha turlarini ro'yxatlash usuli, b) kontrast usuli.

Muayyan kasallik belgilarining barcha turlarini ro'yxatlash usuli. Tibbiy reklamalarning deyarli barchasida ushbu usuldan samarali foydalaniladi. Kuzatamiz: *Lamifaren mahsulotini* ***yuqori qon bosimi va bosh og'riqlarida, oshqozon-ichak xastaliklarida, qandli diabet va moddalar almashinuvini normallashtirishda, jigar va buyrak xastaliklarida, vitamin va yod xastaliklarida. yurak xastaliklarida, insult va infarkt*** *profilaktikasi sifatida iste'mol qilish tavsiya etiladi (Lamifaren dori vositasi reklama matnidan).*

*Shamollash rejani o'zgartirdimi? Teraflyuning vaqti keldi. Teraflyuning kuchi grippning yetti simptom****(tananing zirqirashi, burun bitishi, et uvishishi, bosh og'rig'i, aksirish, isitma, tunov)****larini yengishga yordam beradi (Teraflyu dori vositasi reklama matnidan).*

Fanigan fast gel ***bel og'riganda, bo'g'imlar yallig'langanda, mushaklar shikastlanganda.*** *Fanigan fast gel kompleks ta'sirga ega to'rtta komponent. Fanigan fast gel –* ***bel og'rig'i va bo'g'imlar yallig'langanda*** *kompleks yechim (Fanigan fast gel dori vositasi reklama matnidan).*

Reklama qilinayotgan preparatning ijobiy jihatlarini ko'rsatishda, shuningdek, dori vositasi xaridorlarining auditoriyasini kengaytirishda reklama beruvchilar uchun, tabiiyki, kasallik va uning belgilarini ro'yxatlash usuli qo'l keladi.

2. **Kontrast usuli.** Kontrast (inglizcha «contrast», ruscha «контраст») – ikki predmet orasidagi keskin farq degan ma'noni anglatadi. Xo'sh, tibbiyotga oid reklamalarda kontrast usuli qanday qo'llanadi? Kuzatishlar dori-darmon reklamalarida "bemor"larning preparatni qabul qilishgacha bo'lgan holati bilan preparat iste'molidan keyingi holatning berilishida kontrast usulining qo'llanishini ko'rsatdi. Misol tariqasida Espumizan preparati reklamasini keltirish mumkin. Reklama roligida dastlab qorin dam bo'lishi oqibatida yuzaga keladigan noqulaylik xususida so'z boradi. *Qorinning dam bo'lishi. Bu nafaqat noxush his-tuyg'ular* (**uyalish**), *bu yana hissiyotlardir. Qorin shishishi*

va og'riq noqulaylik keltiradi. ***Ishonchsizlik*** *hissini uyg'otadi.* Shundan so'ng noqulaylikni bartaraf etish vositasi sifatida Espumizan preparatini qabul qilish tavsiya etiladi. *Qorin dam bo'lganida espumizanni qo'llab ko'ring.* Reklamada preparat qabul qilingandan keyingi holat aks etadi. *Espumizan tarkibida semitikon bor. U gaz pufakchalarini parchalaydi(ichakda so'rilmaydi, organizmdan butunlay chiqariladi, homilador va emiziklik ayollarga qo'llash mumkin) va siz o'zingizni odatdagidek his qilasiz (yengillik).*

Qorinda yig'ilsa dam, shifodir espumizan! (komfort).

E'tiborli jihati shundaki, ushbu reklama roligida kishilarning og'riq bilan bog'liq tushkun holati dorini qabul qilgandan keyingi shodon holatga o'zgaradi. Bir necha soniyalarda muammoning bartaraf etilishi adresatga tezlik bilan ta'sir ko'rsatmasdan qolmaydi. Espumizan preparati reklama roligida ranglar bilan bog'liq kontrastni ham kuzatish mumkin. Reklama roligi qahramonlari tomonidan ko'rsatiladigan varaqalarda ***noqulaylik, ishonchsizlik*** kabi so'zlar qora rangda yozilgan bo'ladi. Preparat qabul qilingandan keyingi holatda esa varaqalarda yozilgan ***yengillik, komfort*** kabi so'zlar yashil rangda beriladi.

Ko'p odamlar qora rang bilan bog'liq bo'lgan narsalarning salbiy ekaniga ishonadilar. Yuqorida salbiy his-tuyg'uni berish uchun salbiy holatni ifodalovchi so'zlar qora rangda berilishi ham aynan shu qarash bilan bog'liq. Ranglar psixologiyasida yashil rangning bosimni pasaytirish, hatto shifo berish xususiyati mavjudligi haqida so'z boradi. Ushbu reklamada aynan ijobiylik, shu bilan birga, yengil holatni ifodalash uchun preparat qabul qilingandan keyingi holatda namoyish etilgan so'zlar yashil rangda berilgan. Zero, psixologiyada inson ma'lum bir rangni ko'rganda, u turli hissiy va ruhiy o'zgarishlarni boshdan kechirishi isbotlangan.

Xullas, reklamalarda kontrast usuli xoh matn, xoh ranglar orqali namoyon bo'lsin, albatta, adresatni reklama qilinayotgan mahsulotni xarid qilishiga undash shakli sifatida ta'sir ko'rsata oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Абдуллаев Б.Х. Ўзбек реклама лингвистикаси: назария ва амалиёт. Филология фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси автореферати. Андижон. Б. - 60. (2020).
2. Дулянинов А.Г. Язык рекламы. Иркутск ИГЛУ, 186 с.(2001).

3. Sobirova D.R. The Role Of Methodological Figures in Medical Advertisements. AcademiciaAn International Multidisciplinary Research Journal. Volume 11, Issue 2, 1373-1377. (2021).
4. https://uz.tierient.com/psixologik-ranglarning-manosi/

ҲАКИМ ТЕРМИЗИЙ НАФС ВА НАФСНИ МЕЪЁРГА СОЛИШ МЕЗОНЛАРИ ХУСУСИДА.

Л.А. Хаитов

Бухоро Давлат Университети таянч доктаранти[1]

Ҳаким Термизий (820-932) ислом тарихи, тасаввуф ва фалсафада, "илмун-нафс"- нафс илми тушунчасини киритган ва шу масалага катта эътибор қаратган мутасаввиф ҳисобланади. Нафс инсон борлиғининг муҳим томонини ташкил этади. Нафс бу инсоннинг ўзлиги, "менинг ўзим" дегани. Нафс – руҳ қолипи. Нафс бу фақатгина еб-ичиш, кийиш эмас, балки у жоҳиллик, илмсизлик, манманлик, дунёпарастлик, ўғрилик, тамагирлик, порахўрлик, ҳасад, бахиллик, мансабпарастлик, шаҳват, ғазаб, хасислик, риёкорлик, золимлик, рахмсизликдир.

Ҳаким Термизий инсон ички дунёсини махсус ўрганган олимдир. У нафс тушунчасини таҳлил этиб, бу борада кўплаб асарлар ёзган мутафаккирдир. Мутасаввифнинг "Макрун нафс" (Нафс макри), "Адабун нафс" (Нафс одоби), "Риёзатун нафс", "Наводир усул" каби асарларида асосий эътибор нафс тушунчасига қаратилган. Шу билан бирга унинг "Масоил ал-Макнуна", "Бадв уш-шаън", "Ғоврул умур", "Маърифатул асрор", "Масоил аҳли сарахс" "Ал имсол минал китоб сунна" ва бошқа асарларида нафс ва нафсни меъёрга солиш мезонларига эътибор берилган.

Ҳаким Термизий нафсни меъёрга солишнинг қуйидаги мезонларини таснифини келтирмоқда: **ақл, сабр, қаноат, рўза, тавба, ҳалоллик ва поклик.**

M.S. Sayfullayeva	*Methodology of providing a balance between environmental and economical aspects of tourism: sustainable tourism experience……………………………………………………………………1215*
M.S. Sayfullayeva	*Barqaror turizm-o'zbekistondagi atrof muhitni muhofaza qilishning potensial kaliti……………………………………………………………1221*
M.S. Sayfullayeva	*Turizmning kelajak trendi: barqaror turizmga ehtiyoj. ……………1226*
U.M. Barotov	*O'zbekistonda online turistik agentliklari faoliyatini rivojlantirishda halol turizmdan foydalanish imkoniyatlari…………………………1230*
A. Hafizov	*Mehmonxona xo'jaligi va uning rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillar……………………………………………………………………………1236*
5A121401 – Этнография, этнология ва антропология	
З.О. Ашрафова	*Заҳириддин муҳаммад бобурнинг "бобурнома" асарида тарихий - этнографик атамалар таҳлили……………………………1242*
M.M. Yo`ldoshev	*"Avesto" da tiriklik suvi…………………………………………………1244*
С.С.Иноятов, С. Ф. Жабборов	*Бухоро ҳунармандчилигининг асрий анъаналари………………1247*
Тоянч докторантлар ва илмий изланувчилар	
Т. Ш. Эргашев	*Основы эффективного менежмента между системами высшего образования и практики……………………………………1255*
D.R. Sobirova	*Tibbiy reklamalarda adresatga ta'sir etish usullari……………1260*
Л.А. Хаитов	*Ҳаким термизий нафс ва нафсни меъёрга солиш мезонлари хусусида. ………………………………………………………………………1265*
Д. Муродова	*Бухоро давлат университети иккинчи жаҳон уруши йилларида……………………………………………………………………………1271*
Р.З. Ражабова	*XVIII-XIX асрларда бухоро маданияти……………………………1277*
M.E. Axmatova	*Turizm sanoatida transport xizmatining ijobiy va salbiy ta'siri…………………………………………………………………………………1280*
И.И. Рахматов	*Сабзавот (ширин) маккажўхорини бухоро вилояти тупроқ иқлим шароитида такрорий экин сифатида ўстириш……1284*
M.J. Sharipova	*O'zbek tili milliy korpusi uchun "qo'y" lmgsi asosida shakllangan xalq maqollarini semantik teglash…… …………………………………1290*
J.N. Yusupov	*Gimnastika mashqlarini o'rgatish tamoyillaridan foydalanilangan holda samarali o'zlashtirish usullari hamda shartlarini yoritish……………………………………………………………………………1296*
M.M. Адашова	*Абу Мансур ал-Мотуридий шахсиятининг буюк олимлар наздидаги талқини…………………………………………………………1302*
N.A. Razzoqov, M.Z. Sharipov	*Oddiy yarim o'tkazgichli elementlar. arim o'tkazgichli diodlar. ……………………………………………………………………………………1307*
M.K. Эргашева	*Ландшафтшунослик ва уни ўзбекистонда ривожланиш босқичлари…………………………………………………………………1312*